

IZVAJANJE REGIJSKE CERTIFIKACIJE GOZDOV PO SISTEMU PEFC V LETU 2020

2. 12. 2020

Z vsakim letom narašča povpraševanje po lesu, ki je pridobljen iz trajnostno gospodarjenih gozdov certificiranih po sistemu PEFC. V Sloveniji ima certifikat za sledljivost izvora lesa PEFC že 72 podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo ali predelavo lesa. Večina podjetij je za certificiran les pripravljena ponuditi boljšo ceno ali lastnikom gozdov urediti in plačati stroške izdaje potrdila o vključenosti v regijsko certifikacijo gozdov PEFC (RCG PEFC).

V RCG PEFC je vključenih **1229 lastnikov**, ki gospodarijo z **293.196 ha** gozda, kar predstavlja **skoraj 1/4 slovenskih gozdov**. Skladno z zahtevami slovenske certifikacijske sheme je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v letu 2020 že devetih ocenila trajnostno gospodarjenje z gozdovi (TGG) pri lastnikih, vključenih v RCG PEFC. Vendar je tudi KGZS pod stalno kontrolo, tako je letos s strani certifikacijskega organa prestala že osmo ocenjevanje izvajanja postopkov RCG PEFC.

Prvič je KGZS kot regijski predstavnik za certifikacijo gozdov PEFC v Slovenji dobila certifikat PEFC za TGG v letu 2013, v letu 2018 pa ji je certifikacijski organ Bureau Veritas izdal nov certifikat z veljavnostjo do leta 2023.

Letna kontrolna presoja certifikacijskega organa

Kontrolna presoja certifikacijskega organa Bureau Veritasa za leto 2020, kako KGZS izvaja postopke regijske certifikacije gozdov PEFC, je potekala od 27. maja do 14. julija letošnjega leta. Presoja je zajela 15 gozdnih posesti. Na sedežu KGZS se je opravilo kontrolno presojo izvajanja administrativnih postopkov, na terenu se je pregledalo 10 gozdnih posesti, pri preostalih 5 gozdnih posesti pa se je opravil samo administrativni pregled. Pri administrativnem pregledu se trajnostno gospodarjenje z gozdno posestjo oceni samo na podlagi razgovora z revirnim gozdarjem in lastnikom ter vpogledom v razpoložljivo dokumentacijo in javno dostopne podatke. Za certifikacijski organ sta letno presojo izvajala gozdarska strokovnjaka iz Slovenije in Hrvaške. Pri ocenjevanjih, ki so zajela 10 gozdnogospodarskih območij, je certifikacijski organ regijskemu predstavniku izpisal 8 manjših neskladnosti, ki so bila vsa odpravljena do sredine avgusta oziroma pred določenim rokom za njihovo odpravo.

Redno letno ocenjevanje gozdnih posesti s strani regijskega predstavnika

KGZS je v letu 2020 opravila redni pregled trajnostnega gospodarjenja z gozdovi pri 21 naključno izbranih gozdnih posestih, ki so vključena v RCG in niso še bila pregledana v zadnjih 5 letih. Ocenjevanje je zajelo 846 ha zasebnih gozdov na 357 gozdnih parcelah. Na terenu se je pregledalo 12 gozdnih posesti, pri ostalih devetih smo opravili samo administrativni pregled. Na podlagi informacij zbranih na Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS), pri lastniku gozda, podatkov objavljenih na spletnih straneh ali dobljenih pri ogledu gozda se je za posameznega lastnika gozda izpolnilo Zapisnik o skladnosti izvajanja zahtev TGG z določili slovenske sheme za certifikacijo gozdov. Pregledi so potekali od 27. maja do 12. novembra. Neskladnosti s slovensko certifikacijsko shemo PEFC se je ugotovilo pri šestih oziroma manj kot 30 % lastnikov gozdov izbranih za letošnji pregled. Neskladja so bila odpravljena pri vseh 5 gozdnih posestnikih.

Izredno ocenjevanje KGZS

Ob kontrolni presoji, ki jo je izvajal Bureau Veritas, sta predstavnika KGZS hkrati izvajala tudi izredno ocenjevanje gozdnih posesti, na katerih so bila ugotovljene neskladnosti. Na ta način se je na terenu pregledalo šest gozdnih posesti ter eno v okviru administrativnega pregleda. Pri tem se je 6 lastnikom izpisalo 7 ugotovljenih neskladij. Razen pri enem lastniku,

ki je izstopil iz RCG PEFC, so bila vsa neskladja odpravljena v roku. Ker smo pri lastniku, ki ni bil vključen v redno letno presojo, ugotovili kršenje meril TGG, smo naredili dodatno izredno presojo in izpisali neskladnosti. Vendar jih lastnik ni odpravil v določenem roku, zato smo podali predlog za njegovo izključitev iz RCG PEFC.

Zaključne ugotovitve

Letos je bilo skupno pregledanih 34 gozdnih posesti, od tega 32 prvič. Lastniki, ki so bili letos prvič pregledani, v 71 % primerih sami opravijo večino del v svojih gozdovi. V ostalih primerih lastniki za opravljanje del v gozdovih najemajo registrirane izvajalce gozdarskih del, za kar imajo sklenjene pogodbe. Kar devet lastnikov gozdov (37,5 %), ki sami delajo v gozdu, ima opravljeno NPK za sekača ali traktorista ali najmanj poklicno gozdarsko izobrazbo. Skoraj polovica lastnikov gozdov, ki sami delajo v svojem gozdu, se je udeležilo vsaj enodnevnega tečaja za varno delo z motorno žago, 40 % pa tudi tečaja za varno traktorsko spravilo lesa.

Še vedno so **lastniki gozdov zelo slabo informirani** glede načrtnega gospodarjenja s svojim gozdom, saj jih pri nastajanju gozdarskih načrtov sodeluje manj kot tretjina. Nekaj večji odstotek (47 %) smo zabeležili glede udeležbe lastnikov gozdov na drugih gozdarskih dogodkih, kar se odraža tudi na slabem poznavanju gozdnogospodarskih značilnosti gozdnih posesti. Manj kot četrtina jih ve, katera dela so načrtovana in koliko lahko trajno letno posekajo na njihovi gozdni posesti.

V letu 2020 so bila pri rednem in izrednem ocenjevanju gozdnih posesti ugotovljena **neskladja pri 35 % lastnikov gozdov**, kar je nekoliko več kot v prejšnjem letu. Zlasti veliko lastnikov še ne upošteva zakonskega določila, da **mora biti vsak stroj, ki dela v gozdu, opremljen s kompletom za primer izlitja olja**. Pri pregledu jih več kot četrtina, ki sami spravljajo les iz gozda, ni imelo traktorja opremljenega s tako imenovanim »eko kompletom«. Nekateri lastniki gozdov imajo še težave pri administrativnih opravilih, kot je shranjevanje odločb ZGS, imajo neurejeno pašo v gozdovih ali jim obiskovalci gozda poškodujejo gozdne prometnice. Pri enem lastniku pa se je ugotovilo poseganje v gozdove brez ustreznih odločb ZGS.

Zelo nas veseli, da se vsako leto izboljšuje stanje na **področju varnega dela v gozdu**. Tudi letos ni bilo pri presoji iz tega naslova izpisana nobena neskladnost.

Neskladnosti pri TGG, ki jih je KGZS ugotovila pri pregledih v letu 2020

Vrsta neskladja	Število kršiteljev	Število kršiteljev v %
Stroji za delo v gozdu, niso opremljeni s kompletom za izlitje olja	7	28
Neurejena dokumentacija – odločb se ne shranjuje oz. ni odločb	4	12
Nedovoljena paša v gozdu	1	3
Zaradi preobremenjenosti poškodovane gozdne prometnice	1	3
SKUPAJ	13	35

Zaradi naravnih ujm in gradacije smrekovih podlubnikov smo pri ocenjevanju posebno pozornost posvečali **izvedbi sanacije po ujmah poškodovanih gozdov**. V ocenjevanje je bilo zajetih 23 takih posestev ali 68 % vseh ocenjevanih. Zelo nas je razveselilo, da so vsi lastniki poškodovanih gozdov naredili vse, kar jim je bilo za sanacijo gozdov po naravnih ujmah in preprečitev nadaljnje razmnožitve podlubnikov naloženo s strani ZGS.

Razen lastnice, ki je takoj po presoji izstopila iz RCG PEFC, ter lastnika, za katerega se predlaga izključitev, ker posega v gozd brez odločb ZGS, so vsi ostali pravočasno odpravili vse neskladnosti.

Izdaja potrdil

Ker je veljavnost potrdil o vključenosti v RCG PEFC 5 let, morajo vključeni, ki jim je pretekla veljavnost potrdil, v kolikor hočejo še naprej prodajati certificiran les iz svojih gozdov, zaprositi za novo potrdilo. V letošnjem letu je bilo izdanih 37 potrdil novim

vstopnikom v RCG in 142 lastnikom gozdov, ki jim je prejšnje potrdilo poteklo. S potrdilom lastniki dokazujejo, da je bil les z njihove gozdne posesti pridobljen na trajnosten način.

Sprememba površin certificiranih gozdov

V RCG PEFC se je letos vključilo 37 lastnikov gozdov ali 3 % vseh sodelujočih. Površina gozdov vključena v RCG PEFC se je zaradi letošnjih vstopov povečala za 474 ha. Pet lastnikov je letos izstopilo, eden ob napovedi ocenjevanja s strani regijskega predstavnika, dva pa takoj po opravljeni presoji. Zaradi novih vstopov, izstopov, izbrisov, sprememb lastništva in statusa gozdnih parcel moramo stalno posodabljeni baze podatkov o certificiranih gozdovih, kar je zelo zahtevno delo, ker KGZS nima dostopa do podatkov o posameznih gozdnih posestih.

Priporočila za izboljšanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi:

- 1. Vsak stroj v gozdu mora biti opremljen z opremo za primer izlitja olj (eko komplet).**
- 2. Na območjih vodnih virov in povsod, kjer se to zahteva v gozdarskih načrtih, se za mazanje verige motorne žage uporablja biološko razgradljivo olje.**
- 3. Svojo posest moramo stalno pregledovati in takoj začeti s sanacijo, če smo opazili pojav gozdnih škodljivcev (podlubniki) in bolezni.**
- 4. Vsem gozdnim lastnikom se priporoča vpogled v gozdarske načrte za njihovo gozdno posest, večjim lastnikom pa tudi izdelavo posestnega načrta. Nekatere podatke za svojo gozdno posest lahko dobimo na Pregledovalniku podatkov o gozdovih na spletni strani Zavoda za gozdove (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>).**
- 5. Lastniki in upravitelji gozdov bi se morali pogosteje udeleževati dogodkov s področja gozdarstva in nadgraditi svoje gozdarsko znanje.**

Pooblaščen koordinator za izvajanje regijske certifikacije gozdov PEFC
Egon Rebec